

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุป

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยศึกษาใน 5 ด้าน คือ การพัฒนาบุคลากร วัสดุ สื่อและอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน การนิเทศภายใน การประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ประชากรที่ให้ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติการสอนของสถานศึกษา ในอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปีการศึกษา 2548 จำนวน 108 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับ เรื่องดังกล่าวข้างต้น โดยที่ผู้ศึกษาได้จัดเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามคืนมาทั้งหมด นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้ความถี่ร้อยละ และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้ส่งเสริม การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในด้านการพัฒนาบุคลากร ดังนี้ เปิดโอกาสให้ ครูที่ปฏิบัติการสอนลาศึกษาต่อทั้งในและนอกประเทศ รวมถึงการชี้แจงแนวทางการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และให้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากการอ่าน การติดตามข้อมูล ข่าวสาร สำหรับบทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ได้ปฏิบัติ คือ ไปทัศนศึกษา เยี่ยมชมการจัด การเรียนการสอนของครูต้นแบบ การส่งเสริมให้ทำผลงานทางวิชาการด้านการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเปิดโอกาสให้ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน ด้านการสอนเป็นระยะ ๆ ในส่วนที่ผู้ตอบแบบสอบถามเกิดความไม่แน่ใจในบทบาทของผู้บริหาร สถานศึกษาในด้านการพัฒนาบุคลากร คือ การจัดทำแผนการพัฒนาบุคลากร การสร้างขวัญและ กำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่การสอน และการทำผลงานทางวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ขณะเดียวกันปัญหาที่พบเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร คือ ขาดงบประมาณ ในการพัฒนาบุคลากร บุคลากรที่มีอยู่ได้รับการพัฒนาในเรื่องต่าง ๆ ไม่ทั่วถึง ผู้บริหารขาดความรู้ ความสามารถในการพัฒนาบุคลากร และขาดแคลนบุคลากร บุคลากรขาดความชำนาญ สำหรับข้อเสนอแนะ ควรจัดอบรม สัมมนาการพัฒนาบุคลากรอย่างทั่วถึง และสม่ำเสมอ

เพิ่มงบประมาณในการพัฒนาบุคลากรและจัดสรรอัตรากำลังให้เพียงพอต่อความต้องการของสถานศึกษา

ทางด้านวัสดุ สื่อและอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารได้จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อความต้องการ จัดซื้อวัสดุ สื่อและอุปกรณ์ที่เหมาะสมตามความต้องการของสถานศึกษา ตลอดจนส่งเสริมการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ใช้สื่อจากธรรมชาติ มีความเหมาะสม สำหรับบทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ได้ปฏิบัติ คือ การแลกเปลี่ยนสื่อกับโรงเรียนเครือข่ายหรือโรงเรียนใกล้เคียง เชิญวิทยากรมาช่วยพัฒนาสื่อและการส่งเสริมให้ร่วมกันผลิตสื่อขึ้นมาใช้เอง ในส่วนที่ผู้ตอบแบบสอบถามเกิดความไม่แน่ใจในบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านวัสดุ สื่อและอุปกรณ์ คือ การให้บริการห้องสมุดสื่อที่ทันสมัย เป็นเอกเทศ การนำวัสดุดิบและทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาผลิตสื่อขึ้นใหม่ และการบริการเอกสาร ตำรา รวมถึงส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยี ตลอดจนการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมต่อการศึกษาค้นคว้า ขณะเดียวกันปัญหาที่พบเกี่ยวกับวัสดุ สื่อและอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน คือ งบประมาณไม่เพียงพอ สื่อมีราคาแพง วัสดุ สื่อและอุปกรณ์มีไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน และขาดแคลนสื่อเทคโนโลยี สำหรับข้อเสนอแนะ คือ จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ ใช้สื่อที่หาได้ง่าย สามารถผลิตขึ้นเองได้ ราคาไม่แพงแต่มีคุณภาพ และจัดสรรวัสดุ สื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน

ส่วนด้านการนิเทศภายใน ผู้บริหารสถานศึกษาได้เลือกใช้วิธีการประชาธิปไตย ในการปฏิบัติงาน ติดตามการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา และติดตามการปฏิบัติงานด้านการสอน ให้คำแนะนำ เป็นที่ปรึกษาและชื่นชมผลการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับบทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ได้ปฏิบัติ คือ การร่วมกันวางแผนการทำงานด้านการนิเทศภายใน การดำเนินงานด้านการนิเทศภายในตามแผนงานที่วางไว้ และชี้แจงเรื่องการนิเทศภายใน รวมถึงการนำผลการนิเทศมาวิเคราะห์เพื่อวางแผนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในส่วนที่ผู้ตอบแบบสอบถามเกิดความไม่แน่ใจในบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านการนิเทศภายใน คือ การดำเนินงานด้านการนิเทศภายในตามแผนงานที่วางไว้ การทำแผนการนิเทศภายใน และร่วมกันวางแผนการทำงานด้านการนิเทศภายใน ตลอดจนกระตุ้นให้ทำวิจัยในชั้นเรียน ขณะเดียวกันปัญหาที่พบเกี่ยวกับการนิเทศภายใน คือ ดำเนินการนิเทศภายในไม่ต่อเนื่อง ไม่เป็นระบบ ไม่มีเวลาในการดำเนินการนิเทศภายใน และไม่ได้นิเทศภายใน สำหรับข้อเสนอแนะ คือ ให้มีการดำเนินงานด้านการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ จัดอบรม สัมมนาถึงบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารเรื่องการนิเทศภายใน

ขณะที่การประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง ผู้บริหารสถานศึกษาได้ส่งเสริมให้มีการประเมินผลผู้เรียนตามสภาพที่แท้จริง นำผลการประเมินมาปรับปรุงพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน และใช้แฟ้มสะสมงานเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลผู้เรียน สำหรับบทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ได้ปฏิบัติ คือ สร้างคู่มือการประเมินผลตามสภาพที่แท้จริงของสถานศึกษา ร่วมกันกำหนดเทคนิค วิธีการประเมินผล และร่วมกันวางแผนการประเมินผลผู้เรียน ในส่วนที่ผู้ตอบแบบสอบถามเกิดความไม่แน่ใจในบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านการประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง คือ การสร้างคู่มือการประเมินผลตามสภาพที่แท้จริงของสถานศึกษา ให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องการประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง ขณะเดียวกันปัญหาที่พบเกี่ยวกับการประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง คือ ผู้บริหารไม่มีความรู้เรื่องการประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง ขาดการประชุมชี้แจงในเรื่องการประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง และขาดการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง สำหรับข้อเสนอแนะ คือ ส่งเสริมให้ความรู้เรื่องการประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง จัดการอบรมเชิงปฏิบัติการ และดำเนินการประเมินผลตามสภาพที่แท้จริงอย่างต่อเนื่อง

สำหรับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาได้เชิญผู้ปกครองและชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา ได้สร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน และประชุมผู้ปกครองนักเรียนอย่างน้อยปีการศึกษาละ 2 ครั้ง สำหรับบทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ได้ปฏิบัติ คือ เชิญชวนให้สร้างสื่อ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียน กระตุ้นให้ชุมชนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนร่วมกันวางแผนการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา ในส่วนที่ผู้ตอบแบบสอบถามเกิดความไม่แน่ใจในบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน คือ กระตุ้นให้ชุมชนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ กระตุ้นให้จัดสภาพแวดล้อมในชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน และเชิญผู้ปกครองและชุมชนเข้าร่วมทำหลักสูตรสถานศึกษา ขณะเดียวกันปัญหาที่พบเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน คือ ไม่มีความรู้ การศึกษาน้อย ไม่เข้าใจเรื่องการศึกษา ชุมชนไม่ให้ความร่วมมือ และขาดการประสานงานที่ดี สำหรับข้อเสนอแนะ คือ ส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมให้มากขึ้น มีการประชุม พบปะกับชุมชนอยู่เสมอ ๆ และส่งเสริมให้ผู้ปกครองได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น

อภิปรายผล

จากการศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผู้ศึกษาได้นำผลการศึกษามาอภิปรายไว้ดังนี้

ในการพัฒนาบุคลากร ผู้บริหารสถานศึกษาได้เปิดโอกาสให้ครูที่ปฏิบัติการสอนลาศึกษาต่อทั้งในและนอกประเทศ รวมถึงการชี้แจงแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และให้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากการอ่าน การติดตามข้อมูลข่าวสาร ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับ สมศักดิ์ สินธุระเวชชัย (2542, หน้า 153 – 154) ที่กล่าวว่า คนที่มีคุณภาพเท่านั้นจึงจะสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพได้ คุณภาพของคนต้องได้รับการฝึกอบรม ทำนองเดียวกัน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี (2545, หน้า 5 – 6) ได้สรุปกระบวนการพัฒนาครู Self – Learning (S) เน้นการพัฒนาครูให้เป็นผู้ที่รักการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จากการอ่าน การติดตามข้อมูลข่าวสาร การรู้จักวิเคราะห์และสังเคราะห์ สามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่มาเชื่อมโยง เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ และสามารถนำองค์ความรู้นั้นไปปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า จ – ข) ได้สรุปรูปแบบการพัฒนาครูให้ครูได้รับข่าวสาร และความรู้จากสื่อต่าง ๆ นอกจากเอกสารและสิ่งพิมพ์ เช่น การอบรมทางไกลผ่านดาวเทียมเกี่ยวกับการเรียนการสอนแนวใหม่ จัดให้มีการประชุม ชี้แจงแนวทางในการดำเนินงานปฏิรูป โดยจัดเพิ่มเข้าไปในระเบียบวาระการประชุมรายเดือน และสนับสนุนการศึกษาด้วยตนเองของคณะครู อาจารย์ โดยจัดมุมวิชาการไว้ให้โดยเฉพาะ ส่งเสริมครูในการลาศึกษาต่อทั้งในประเทศและนอกประเทศ โดยการจัดสรรเวลาให้ สำหรับบทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ได้ปฏิบัติในด้านการพัฒนาบุคลากร คือ ไปทัศนศึกษา เยี่ยมชมการจัดการเรียนการสอนของครูต้นแบบ การส่งเสริมให้ทำผลงานทางวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเปิดโอกาสให้ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานด้านการสอนเป็นระยะ ๆ ขณะเดียวกันผู้ตอบแบบสอบถามเกิดความไม่แน่ใจในบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านการพัฒนาบุคลากร คือ การจัดทำแผนการพัฒนาบุคลากร การสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่การสอน และการทำผลงานทางวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งต่างจาก สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า จ – ข) ได้สรุปรูปแบบวิธีการพัฒนาครูว่า ควรเปิดโอกาสให้ครูได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูกันเองในโรงเรียน โดยเฉพาะครูต้นแบบหรือครูแห่งชาติ ตลอดจนเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคน

ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินการเป็นระยะ ๆ ทั้งในด้านการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน และการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพของผู้สอน มีการปรับปรุงหลังการประเมิน เพื่อให้การเรียนรู้ของนักเรียนมีประสิทธิภาพสูงสุด ทางด้านปัญหาและข้อเสนอแนะการพัฒนาบุคลากร พบว่า ขาดงบประมาณในการพัฒนาบุคลากร บุคลากรที่มีอยู่ได้รับการพัฒนาในเรื่องต่าง ๆ ไม่ทั่วถึง ผู้บริหารขาดความรู้ความสามารถในเรื่องการพัฒนาบุคลากรและขาดแคลนบุคลากร บุคลากรขาดความชำนาญ ควรจัดอบรม สัมมนาการพัฒนาบุคลากรอย่างทั่วถึง สม่่าเสมอ จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการพัฒนา และจัดสรรอัตราค่าจ้างให้เพียงพอต่อความต้องการของสถานศึกษา ซึ่งใกล้เคียงกับ วีระชัย ไชยประคอง (2546, หน้า 76) ได้ศึกษาการดำเนินงานพัฒนาบุคลากรตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัญหาที่ครูผู้สอนพบมากที่สุด คือ ไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารด้านงบประมาณดำเนินการ ไม่ให้การสนับสนุนความก้าวหน้าของครูผู้สอนเท่าที่ควร คัดเลือกบุคลากรไม่เหมาะสมกับงาน และให้การสนับสนุนเป็นบางครั้ง

ส่วนด้านวัสดุ สื่อและอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษา ได้จัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดซื้อวัสดุ สื่อและอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน จัดซื้อสื่อ อุปกรณ์ที่มีความเหมาะสมตามความต้องการของสถานศึกษา และส่งเสริมให้ใช้สื่อจากธรรมชาติ มีความเหมาะสม รวมถึงการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งใกล้เคียงกับ วุฒิชัย ประสานสอย (2545, หน้า 32 – 44) ที่กล่าวว่า จะต้องเลือกสื่อให้เหมาะสมกับลักษณะของผู้เรียน ซึ่งมีความแตกต่างกัน 4 ประการ คือ 1. สภาพทั่วไป 2. สภาพการศึกษา 3. สภาพทางสังคม และ 4. สภาพทางจิตใจ นอกจากนี้สื่อที่ใช้จะต้องยึดหลักความเหมาะสมกับราคา ค่าใช้จ่าย และความพยายาม คือ จัดหาได้ จัดทำได้ จัดซื้อได้ หรือขอยืมได้ในตนเองเดียวกัน ประชัน เอี่ยมวัน (2545, หน้า 37 – 41) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสนับสนุนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ทางด้านการสนับสนุนส่งเสริมด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ครูปฏิบัติการสอนต้องการให้มีการจัดห้องเรียนในลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และให้ครูที่ปฏิบัติการสอนผลิตสื่อ อุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับบทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษา ไม่ได้ปฏิบัติในด้านวัสดุ สื่อและอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน คือ การแลกเปลี่ยนสื่อ การจัดการเรียนการสอนกับโรงเรียนเครือข่ายหรือโรงเรียนใกล้เคียง เชิญวิทยากรภายนอกมาช่วยพัฒนาสื่อให้มีความทันสมัยยิ่งขึ้น และร่วมกันผลิตสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน ผลการศึกษา

ใกล้เคียงกับ เสาวลักษณ์ เรืองศรี (2544, หน้า 42 – 43) ได้ศึกษากิจกรรมการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แผนกช่างเทคนิคสถาปัตยกรรม โรงเรียนโปลิเทคนิคลานนา พบว่า วัสดุ สื่อและอุปกรณ์ประกอบการเรียนไม่ทันสมัย บรรยากาศในการเรียนไม่น่าสนใจ ทำนองเดียวกัน ไพนุลย์ ธรรมขัตตुक (2458, หน้า 38 – 41) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสนับสนุนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน พบว่า สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ มีไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ขณะเดียวกันผู้ตอบแบบสอบถามเกิดความไม่แน่ใจในบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านวัสดุ สื่อและอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน คือ การให้บริการห้องสมุดสื่อที่ทันสมัยเป็นเอกเทศ การนำวัสดุดิบและทรัพยากรในห้องผลิตสื่อขึ้นใหม่ และบริการเอกสาร ตำรา พร้อมทั้งส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยี ตลอดจนการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมต่อการศึกษาค้นคว้า ผลการศึกษาสอดคล้องกับ ประชัน เอี่ยมวัน (2545, หน้า 37 – 41) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสนับสนุนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัญหาของครูปฏิบัติการสอน คือ งบประมาณ จำนวนสื่อ และความเหมาะสม ความทันสมัยของสื่อ ขั้นตอนการผลิตสื่อ การจัดซื้อสื่อไม่เพียงพอและมีความเหมาะสม ทางด้านปัญหาและข้อเสนอแนะด้านวัสดุ สื่อและอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน คือ งบประมาณไม่เพียงพอ สื่อมีราคาแพง ไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน ขาดแคลนสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ ผลิตสื่อขึ้นใช้เอง ราคาไม่แพงแต่มีคุณภาพ และจัดสรรสื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน ทำนองเดียวกัน ดุสิต จันทรผิง (2548, หน้า 54) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำพูน เขต 1 พบว่า ปัญหาด้านวัสดุและอุปกรณ์ คือ ขาดวัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือทางเทคโนโลยีที่ทันสมัย วัสดุ อุปกรณ์มีน้อย ไม่เพียงพอ และไม่ตรงกับความต้องการ ดังนั้นควร จัดสรรงบประมาณด้านสื่อ อุปกรณ์ให้เพียงพอ เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ จัดหาอุปกรณ์ที่ทันสมัยมาให้ครูใช้ สำหรับ วุฒิชัย ประสานสอย (2545, หน้า 32 – 44) กล่าวว่า สื่อที่เลือกจะต้องมีเนื้อหาถูกต้อง ตรงตาม ทักษะ มีคุณภาพดี เทคนิคการจัดทำดี มีความประณีต และสามารถเปรียบเทียบคุณค่าของสื่อกับประโยชน์ที่ได้ คำนึงกับราคาคู่กับการลงทุน

สำหรับการนิเทศภายใน ผู้บริหารสถานศึกษาได้เลือกใช้วิธีการประชาธิปไตยในการปฏิบัติงาน ติดตามการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา และติดตามการปฏิบัติงานด้านการสอน ให้คำแนะนำ เป็นที่ปรึกษา และชื่นชมผลการจัดการเรียนการสอน

ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (ม.ป.ป., หน้า 3) ได้สรุปว่า เป็นกระบวนการจัดการบริหารการศึกษาเพื่อชี้แนะให้ความช่วยเหลือ และร่วมมือกับครู และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครู และเพิ่มประสิทธิภาพของนักเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของการศึกษา ทำนองเดียวกัน เขียวพา เดชะคุปต์ (2542, หน้า 134 – 135) กล่าวว่า โรงเรียนต้องทำงานร่วมกัน และใช้วิธีการประชาธิปไตยกับการดำเนินงาน คือ มีความเคารพในเหตุผลซึ่งกันและกัน เป็นความร่วมมือร่วมใจ และใช้วิธีการแก้ปัญหาแบบวิทยาศาสตร์ สำหรับบทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ได้ปฏิบัติในด้านการนิเทศภายใน คือ ร่วมกันวางแผนการทำงาน การดำเนินงานตามแผนงานที่วางไว้ ตลอดจนชี้แจงเรื่องการนิเทศภายใน และการนำผลการนิเทศมาวิเคราะห์เพื่อการวางแผนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังที่ สุขุมพร สมิตินันท์ (2545, หน้า 47 – 50) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมืองเชียงราย พบว่า ด้านการนิเทศภายใน ผู้บริหารยังไม่เข้าใจวิธีการนิเทศ จึงไม่ได้นิเทศด้วยตนเอง ไม่ได้จัดการวางแผนการดำเนินการ และจัดทำโครงการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ ซึ่งการนิเทศจะต้องกำหนดตัวบุคคลผู้ทำการนิเทศ ระยะเวลา วิธีการนิเทศอย่างเป็นระบบ รวมทั้งการนำผลการนิเทศไปใช้ในการปรับขยายผลการปฏิบัติที่ชัดเจน ทำนองเดียวกัน รุ่งศิริ น ไตร โยธี (2542, หน้า ๙) ได้ศึกษาการนิเทศภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย พบว่า ปัญหาและข้อเสนอแนะของการนิเทศภายใน มีปัญหาในเรื่อง ผู้นิเทศมีงานที่ต้องรับผิดชอบมาก ไม่มีเวลาดำเนินการนิเทศ นิเทศไม่ต่อเนื่อง ขาดการประเมินผล ผู้รับการนิเทศไม่มีส่วนร่วมในการวางแผนการนิเทศ ส่วนข้อเสนอแนะ คือ ควรจัดการอบรม สัมมนาในเรื่องการนิเทศภายในให้แก่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศให้เข้าใจ มีการระดมความคิดวางแผนร่วมกัน ขณะเดียวกันผู้ตอบแบบสอบถามเกิดความไม่แน่ใจในบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านการนิเทศภายใน คือ การดำเนินการนิเทศตามแผนที่วางไว้ การทำแผนการนิเทศ และร่วมกันวางแผนการนิเทศรวมถึงกระตุ้นให้ทำวิจัยในชั้นเรียน ดังที่ เขียวพา เดชะคุปต์ (2542, หน้า 134 – 135) ได้กล่าวว่า โรงเรียนจะต้องเริ่มต้นด้วยการรู้สภาพปัญหาที่แท้จริงเสียก่อน แล้วจึงกำหนดแผนหรือแนวทางในการแก้ปัญหา นั้น ๆ ส่วน สมควร ทิพย์จันทร์ (2548, หน้า 72 – 73) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน พบว่า ด้านการนิเทศภายในผู้บริหารสถานศึกษาไม่ได้สำรวจความต้องการในการนิเทศภายใน จัดทำแผนงาน โครงการนิเทศภายในอย่างชัดเจน และไม่ได้นำผลการนิเทศมาปรับปรุงในการนิเทศภายในครั้งต่อไป ในขณะที่ปัญหาและ

ข้อเสนอแนะด้านการนิเทศภายใน คือดำเนินการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง ไม่มีเวลาในการดำเนินการนิเทศภายใน และไม่มีนิเทศภายใน ควรดำเนินการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ จัดอบรม สัมมนาถึงบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารเรื่องการนิเทศภายใน และจัดสรรอัตรากำลังครูให้เพียงพอต่อนักเรียนจะทำให้ผู้บริหารมีเวลาในการดำเนินการนิเทศภายใน ซึ่งสอดคล้องกับ รุ่งศิริ น ไตรโยธี (2542, หน้า 9) ได้ศึกษานิเทศภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาลำปางศึกษานิเทศภายในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย พบว่า ปัญหาและข้อเสนอแนะของการนิเทศภายใน พบปัญหาในเรื่อง ผู้นิเทศมีงานที่ต้องรับผิดชอบมาก ไม่มีเวลาดำเนินการนิเทศ นิเทศไม่ต่อเนื่อง ขาดการประเมินผล ผู้รับการนิเทศไม่มีส่วนร่วมในการวางแผนการนิเทศ ข้อเสนอแนะ คือ ควรจัดอบรม สัมมนาในเรื่องการนิเทศภายในให้แก่ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศให้เข้าใจ มีการระดมความคิดวางแผนร่วมกัน

ส่วนการประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง ผู้บริหารสถานศึกษาได้ส่งเสริมให้ประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง นำผลการประเมินมาปรับปรุงพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนและใช้เพิ่มสะสมงานเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ สมนึก นนธิจันทร์ (2544, หน้า 70) ได้สรุปว่า การประเมินผลจากสภาพจริงเป็นการประเมินผลที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำการกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยการแสดงออกหลาย ๆ ด้าน เพื่อนำไปแก้ปัญหาโดยใช้ทักษะกระบวนการคิดที่ซับซ้อนที่อยู่บนพื้นฐานของเหตุการณ์ที่เป็นจริงในทุกบริบทเท่าที่จะเป็นไปได้ ในทำนองเดียวกัน บุรชัย ศิริมหาสาร (2541, หน้า 232) ได้กล่าวว่า แฟ้มสะสมงานยังมีส่วนสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของนักเรียนให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น เพราะเป็นการตัดสินผู้เรียนด้วยผลงาน ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าเชื่อถือกว่าการใช้คะแนนสอบเพียงอย่างเดียวซึ่งเป็นนามธรรมเกินไป หากครูทุกคนตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของแฟ้มสะสมงาน และนำไปใช้กับนักเรียนอย่างจริงจัง แฟ้มสะสมงานจะเป็นนวัตกรรมใหม่ทางการศึกษา ที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ คุณธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้ สำหรับบทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ได้ปฏิบัติในการประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง คือ สร้างคู่มือการประเมินผลตามสภาพที่แท้จริงของสถานศึกษา ร่วมกันกำหนดเทคนิค วิธีการตลอดจนร่วมกันวางแผนการประเมินผลผู้เรียน ดังที่ สุขุมพร สมิตินันท์ (2545, หน้า 47 – 50) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการสนับสนุนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองเชียงราย พบว่า การวัดและประเมินผลยังไม่ครอบคลุมและชัดเจน ไม่ว่าในเรื่องการสร้างความรู้ ความเข้าใจ การวางแผนการวัดและประเมินผล และสนับสนุนให้ครูผู้ปฏิบัติการสอนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบและวิธีการวัดและประเมินผล และส่งเสริมให้นำผลของการวัดและประเมินผลไปปรับใช้

ทำนองเดียวกัน นรินทร์ สุขวงศนันท์ (2545, หน้า 69 – 71) ได้ศึกษาการจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองลำพูน พบว่า การประเมินผลตามสภาพที่แท้จริงในชั้นเรียนโดยใช้แฟ้มสะสมงานนั้น ดำเนินการอยู่ปานกลาง อาจเป็นเพราะความเข้าใจในเรื่องนวัตกรรมการวัดผลดังกล่าวครูอาจยังไม่เข้าใจชัดเจน เนื่องจากเป็นเรื่องใหม่ ขณะเดียวกันผู้ตอบแบบสอบถามเกิดความไม่แน่ใจในบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านการประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง คือ สร้างคู่มือการประเมินผลตามสภาพที่แท้จริงของสถานศึกษา สร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง ดังที่ นรินทร์ สุขวงศนันท์ (2545, หน้า 69 – 71) ได้ศึกษาการจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองลำพูน พบว่า การประเมินผลตามสภาพที่แท้จริงในชั้นเรียนโดยใช้แฟ้มสะสมงานนั้น ดำเนินการอยู่ปานกลาง อาจเป็นเพราะความเข้าใจในเรื่องนวัตกรรมการวัดผลดังกล่าวครูอาจยังไม่เข้าใจชัดเจน เนื่องจากเป็นเรื่องใหม่ ขณะที่ เสาวลักษณ์ เรืองศรี (2544, หน้า 42 – 43) ได้ศึกษากิจกรรมการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แผนกช่างเทคนิคสถาปัตยกรรม โรงเรียนโปลิเทคนิคลานนา พบว่า ในการวัดและประเมินผล ผู้เรียนไม่มีโอกาสประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง ทางด้านปัญหาและข้อเสนอแนะด้านการประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง คือ ผู้บริหารบางส่วนไม่มีความรู้เรื่องการประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง ขาดการประชุมชี้แจงในเรื่องของการประเมินผล และขาดการดำเนินการประเมินผลตามสภาพที่แท้จริงอย่างต่อเนื่อง ควรส่งเสริมให้มีความรู้เรื่องการประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง จัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการ และดำเนินการประเมินผลตามสภาพที่แท้จริงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ ชาตรี เกิดธรรม (2545, หน้า 7) ได้ให้แนวทางในการประเมินผล การเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่า การประเมินควรให้ข้อมูลที่ถูกต้องและควรกระทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้หลักฐานที่จะสะท้อนให้เห็นถึงความก้าวหน้า ที่สำคัญควรมีการปรับปรุงเป็นระยะ ๆ ขณะที่ สุขุมพร สมิตินันท์ (2545, หน้า 47 – 50) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการสนับสนุนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษาอำเภอมืองเชียงราย พบว่า การวัดและประเมินผล ยังไม่ครอบคลุมและชัดเจน ไม่ว่าในเรื่องการสร้างความรู้ ความเข้าใจ การวางแผน การวัดและประเมินผล และสนับสนุนให้ครูผู้ปฏิบัติการสอนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบ และวิธีการวัดและประเมินผล และส่งเสริมให้นำผลของการวัดและประเมินผลไปปรับใช้

สำหรับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาได้ส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้าร่วมการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา สร้างความสัมพันธ์ระหว่าง

สถานศึกษากับชุมชน และประชุมผู้ปกครองนักเรียนอย่างน้อยปีการศึกษาละ 2 ครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับ ทศนา แสงศักดิ์ (2548, หน้า 45 – 46) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนก่อให้เกิดกระบวนการกลุ่มและการทำงานร่วมกัน การปฏิบัติงานเป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่นหรือชุมชน ต้องให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน ถ้าเกิดจากความคิดเห็นของสถานศึกษาแห่งเดียวย่อมไม่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและไม่เกิดกระบวนการพัฒนาร่วมกัน

ทำนองเดียวกัน พนิจดา วีระชาติ (2542, หน้า 30) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาว่าเป็นบุคคลสำคัญในการที่จะกระตุ้นให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาสนใจ เอาใจใส่ ทำความเข้าใจชุมชน ทำชุมชนให้เป็นประโยชน์ในการให้การศึกษาและสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ทางด้าน ประเวศ ทิพจร (2546, หน้า 48) ได้ศึกษาพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้บริหารเป็นผู้นำกลุ่ม ผู้นำทางวิชาการสามารถทำงานร่วมกับกลุ่มหรือชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ และมีความชำนาญในการทำงานร่วมกับผู้อื่น สามารถชักนำครู บุคลากรทางการศึกษา และบุคลากรในชุมชนเข้ามาร่วมกันพัฒนาการจัดการศึกษาให้แก่ชุมชน และร่วมกันจัดกิจกรรมให้แก่ชุมชน ขณะที่บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาไม่ได้ปฏิบัติในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน คือ เชิญชวนให้สร้างสื่อ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียน พร้อมทั้งกระตุ้นให้ชุมชนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนร่วมวางแผนการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา ซึ่งต่างจาก ทศนา แสงศักดิ์ (2548, หน้า 45 – 46) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรในชุมชนอย่างคุ้มค่า การที่ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทุกคนจะร่วมกันดูแลการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ในชุมชน ทั้งคน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อผลประโยชน์ของคนส่วนรวม ขณะเดียวกัน เจริมพดล ไชยาลักษณ์ (2542, หน้า 58 – 60) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การกระจายอำนาจในการกำหนดนโยบายและการบริหารโรงเรียนและสถานศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และมาตรการในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมีน้อยที่สุด และประชาชนก็มีความต้องการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมน้อยที่สุดเช่นกัน อาจเป็นเพราะว่าทางโรงเรียนไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ โรงเรียนขาดการวางแผนหรือประชาสัมพันธ์ ประสานงานที่จะดึงเอาชุมชนเข้ามาร่วมในกิจกรรมนั้น ทางด้านความไม่แน่ใจในบทบาทของผู้บริหาร

สถานศึกษาในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน คือ กระตุ้นให้ชุมชนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ กระตุ้นให้จัดสภาพแวดล้อมในชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน และเชิญผู้ปกครองและชุมชนเข้าร่วมทำหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวต่างจากพัฒนา แสงศักดิ์ (2548, หน้า 45 – 46) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรในชุมชนได้อย่างคุ้มค่า การที่ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทุกคนจะร่วมกันใช้ทรัพยากรต่าง ๆ รวมทั้งการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทำนองเดียวกัน พนิจดา วีระชาติ (2542, หน้า 30) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารเป็นบุคคลสำคัญในการที่จะกระตุ้นให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาสนใจ เอาใจใส่ ทำความเข้าใจชุมชน และทำชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้เป็นประโยชน์ในการศึกษาแก่ผู้เรียน ทางด้าน เจียมพดล ไชยาลักษณ์ (2542, หน้า 58 – 60) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และมาตรการในการจัดการศึกษาของโรงเรียนน้อยที่สุด ทางด้านปัญหาและข้อเสนอแนะด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน คือ ผู้ปกครองไม่มีความรู้ ไม่เข้าใจเรื่องการศึกษา ชุมชนไม่ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษา และขาดการประสานงานที่ดี ควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมให้มากขึ้น มีการประชุม พบปะกับชุมชนให้มากขึ้น และส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีการศึกษาที่สูงขึ้น นอกจากนี้ประชาชนไม่เข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตนเองต่อการศึกษา ขาดความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในโรงเรียนกับชุมชน ดังนั้นโรงเรียนควรส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของโรงเรียนให้มากขึ้น และโรงเรียนพร้อมกับบุคลากรในโรงเรียนควรเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน และส่งเสริมให้ความรู้แก่ประชาชนให้เข้าใจในบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษา

กล่าวโดยสรุป การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะประสบผลสำเร็จได้นั้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกันปฏิบัติอย่างจริงจัง การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาจะต้องมีการกระทำอย่างเป็นขั้นตอน เป็นระบบที่ชัดเจน บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาจะต้องมีแนวคิดและเจตคติที่ดีต่อแนวนโยบายการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้บุคลากรทุกคนจะต้องได้รับการพัฒนาในเรื่องดังกล่าว ทั้งความชัดเจนในหลักการ วิธีการ เทคนิค และทักษะต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอน ขณะเดียวกันบุคคลที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้นั้น คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารจะต้องให้การส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งในเรื่องการพัฒนาบุคลากร

สื่อการจัดการสอน การนิเทศภายใน การประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง ตลอดจนการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อให้การศึกษามีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาขอเสนอแนะบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอนตามลำดับดังนี้

1. ส่งเสริมการอบรม สัมมนาการให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแก่บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง และมีการติดตามประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา
2. สนับสนุนให้มีการนำนวัตกรรม สื่อ อุปกรณ์ที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. ส่งเสริมการนิเทศภายในเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ
4. ส่งเสริมการประเมินผลโดยการใช้เพิ่มสะสมงานพิจารณาการพัฒนาด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน
5. ส่งเสริมและสนับสนุนให้การจัดการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้ปกครองและชุมชน

